

Ukki, peräpohjalaiset, sisko

Jouko Hulkko

”Tuulee”, sanoi ukkini. Naula oli mennyt linkkuun. Ukki otti lakin päästään ja suojausi naulaa tuulelta. Ei tuullut. Ukilla oli veitikkamainen pilke silmissään ja suu leveässä hymyssä. Sitten hän näytti, miten vararalla naula oikaistaan. Uudella yrittämisellä onnistuin lyömään naulan syvälle puuhun. Olin alle kouluikäisenä mummolassa Kemijärven pommituksia paossa. Sen jälkeen aina opiskelemaan lähtöni asti olin joka kesä Tuokilassa Keminmaan Koroiskylässä.

Äitini isä Ville Tuokila lähti Suomesta 24-vuotiaana Amerikkaan vuonna 1909. Kihlattu Matilda Rantamaula jäi kotiinsa odottamaan. Ville Tuokila pystytti Michiganissa asemarakennuksia. Hän oppi ammatin, sekä omaksui sikäläisen rakentamisen kulttuurin arvoineen ja tapoineen. Ukki säästi määrätietoisesti rahaa oman kodin rakentamiseen Amerikassa. Parin vuoden kuluttua hän tuli kotikonnulle morsiantaan hakemaan, mutta tämä ei lähtenytkään. Pari vihittiin heinäkuussa 1912. He perustivat kodin Koroiskylään, ja dollarit käytettiin lisäämään ostamiseen.

Ville Tuokila oli taitava käsistään, työmoraali oli korkea, kärsivällisyyttä ja halua muiden ohjaamiseen riitti. Opin maatalossa ja rakentamisessa tarvittavia taitoja. Työstäni sain palautetta, neuvoja ja kiitostakin. Olin mukana uudisrakennusten rakentamisessa ja muiden muassa kahden enoni omakotitalon talkoissa. Kaikista rakennustarvikkeista oli pulaa, joten materiaalia käytettiin harkiten.

Ukki oli kotiseudullaan kuuluisa taidoistaan. Häntä pyydettiin rakentamisen lisäksi haastaviin hankkeisiin: vanhojen rakennusten remontoijaksi, joki-rossin ja erilaisten veneiden tekijäksi. Hän siirsi taitojaan asenteineen pojilleen ja osalle lastenlapsia.

Ville Tuokilan tunnuslause oli: ”Mie teen mitä haluan, muut tekee mitä osaavat.”

Asuimme 1950-luvulla Torniossa. Huomasin, että aamujunalta saapui nuori aikuisia matkalaukkuihin ja reppuineen suuntana Haaparannan rautatieasema. Kuulin heidän hakeutuvan töihin Etelä-Ruotsiin. Samoihin aikoihin talvella perävaunulliset rekka-autot ajoivat järeitä tukkeja länsinaapurin sahoille. Peräpohjolasta lähti nuoria paremman tulevaisuuden toivossa Ruotsiin, ja nollarajan eteläpuolisista Lapin metsistä vietiin vihreää kultaa. Ei tuntunut hyvältä. Sallan kirkkoherra Erkki Koivisto toteasi lehtihaastattelussa myöhemmin, että ”sallalaiset synnyttivät lapsia eräänä vuonna enemmän Ruotsissa kuin Sallassa.”

Siskoni Tellervo avioitui baijerilaisen Di Gerd Zollerin kanssa vuonna 1965. Hänen perheensä muutti 1960-luvulla Amerikkaan, Wisconsinissa sijaitsevaan Madisonin kaupunkiin. Heidän kaksi vanhinta lastaan oli syntynyt Suomessa, nuorin sen sijaan syntyi USA:ssa. Siskoni toimi Madisonin yliopiston kirjaston skandinaavisen osaston hoitajana.

Hänen miehensä Gerd työskenteli rakennusalailla johtotehtävissä ja viimeiset elinvuotensa oman rakennusliikkeen toimitusjohtajana. Tellervo sai vanhempiemme perinnönjaossa Kemijärvellä sijaitsevan kesämökin. Hänelle on tärkeää pitää kiinteää yhteyttä synnyinmaahansa, käydä joka kesä mökillään ja kulttuuritapahtumissa. Lapset perheineen ovat usein hänen seuranaan.

Siirtolaisuusinstituutin perustamisvaiheissa olin mukana Väestöliiton toimitusjohtajan ja Suomalaisuuden Liiton puheenjohtajan ominaisuudessa. Kumpaakin järjestöä kiinnostivat kansakunnalle tärkeät muuttoliikkeeseen liittyvät asiat, niiden syyt ja seuraukset ihmisille ja Suomelle. Tulin valituksi säätiön hallitukseen vuosiksi 1974–1976. Instituutin valtuustossa olin vuodet 1986–2002.

Kuvassa Joukon ukki Ville Tuokila vas. "Räknäävät lentokonehallin urakkasopimusta" Hanhikosken lentokentän halli 1930 luvun lopulla, eli 1938–39.

Siirtolaisuusinstituutin pesäpallojoukkue (vasemmalla) voitti pokaalin takaisin kotiin 15.9.2014 pelatussa ottelussa Turun yliopiston sosiaalipoliittikan laitosta vastaan. Pokaali instituutin informaattikon Lilli Kojon kädessä.